

«Ντον Ζουάν» του Μολιέρου από το ΘΟΚ

Ο Λάινερτ έστησε μια πλούσια από έξυπνα ευρήματα παράσταση

ΣΕ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ θεατρική παραγωγή βασισμένη σε οποιοδήποτε έργο αφιερωμένο στο Ντον Ζουάν (του Τίρσοντε Μολίνα, του Πούσκιν, του Μολιέρου, του Μπάιρον, του Μαξ Φρις, δε γνωρίζω άλλα), η άποψη του σκηνοθέτη για τον κεντρικό του ήρωα φαίνεται αμέσως - μόλις βγει στη σκηνή ο ηθοποιός που τον ενσαρκώνει. Μόλις δούμε το βάδισμα και το βλέμμα, το κοστούμι και... το χτένισμα, θα καταλάβουμε πώς έχει ερμηνευτεί αυτή η θρυλική μορφή. Το φάσμα των πιθανών εκδοχών είναι πλατύ, από τον απογοητευμένο και κουρασμένο από τη μάταιη αναζήτηση του ιδανικού διανοούμενο... μέχρι το ωραίο κτήνος που δεν αφήνει θηλυκή ύπαρξη απείραχτη. Το παράξενο είναι που το λογοτεχνικό κείμενο ωχριά μπροστά στη συλλεκτική θρυλική μορφή, και ο εκάστοτε σκηνοθέτης πραγματεύεται πρώτα το Μύθο και μετά το θεατρικό κείμενο, ή, για να το πω και αλλιώς, εισάγει στην παράσταση τη δική του στερεότυπη στάση απέναντι στο φαινόμενο που λέγεται «Ντον Ζουάν».

Ο Μίχαελ Λάινερτ και ο πρωταγωνιστής του Νεοκλής Νεοκλέους έκλειναν προς την εκδοχή του «ωραίου κτήνους». Ο Νεοκλής Νεοκλέους, γίνεται για δεύτερη φορά Ντον Ζουάν. Πριν μερικά χρόνια, θυμηθείτε, στις «Μικρές τραγωδίες» του Πούσκιν (Νέα Σκηνή του ΘΟΚ, σκηνοθέτης Βαλέρι Αχάντοφ) ήταν αυτοκαταστροφικός, ριψοκίνδυνος, ερωτευμένος τρελά, μονομάχος με το θάνατο, φτιαγμένος από σκιές και φεγγαρόφωτο, ποιητικός ρομαντικός ήρωας. Ο Ντον Ζουάν του Πούσκιν κινείται νύχτα, στο σκοτάδι του νεκροταφείου, στα κρυφά ραντεβού. Ο Μολιέρους, αντίθετα, ρίχνει άπλετο φως στο δικό του ήρωα - τι πιο φωτεινό από τη σκηνή με δυο χωριατοπούλες να πλένουν ρούχα και να παίζουν ερωτικά με τον κακό λύκο, τον Ντον Ζουάν; Οπότε με την πρώτη εμφάνιση του Νεοκλή Νεοκλέους είναι φανερό ότι ο δικός του ήρωας είναι πρώτ' απ' όλα γεμάτος σωματική αυτοπεποίθηση. Ο Ντον Ζουάν του είναι... συμπαγής, από συμπαγές κομμάτι ύλης που δεν έχει μέσα του κουφώματα για να χωρέσει κάτι... σαν ψυχή, ας πούμε; σαν πίστη; σαν συναίσθημα; σαν τύψεις; Ούτε καν ο φόβος, ούτε αίσθηση κινδύνου δεν χωράνε. Είναι ταυτόχρονα καβαλάρης και άλογο, χέρι και εργαλείο, είναι ταυτισμένος με το σώμα του και λατρεύει τις λειτουργίες του, συμπεριλαμβανομένης και της ομιλίας. Είναι εντυπωσιακό που ο ηθοποιός έχοντας μεγάλο και σημαντικό κείμενο να διεκπεραιώσει, παίζει ταυτόχρονα τόσο σωματικά.

Ο Νεοκλής Νεοκλέους κατανόησε πλήρως και πραγματοποίησε λαμπρά την εκδοχή του Μίχαελ Λάινερτ για το Θρύλο ονόματι Ντον Ζουάν. Όμως η ιδιομορφία του έργου του Μολιέρου είναι ότι ο τίτλος του είναι παραπλανητικός. Στο «κέντρο» του έργου δεν είναι μία, αλλά δύο μορφές, ο Μολιέρους έχει γράψει το έργο «Ντον Ζουάν και Σγκαναρέλ» και ο Λάινερτ έτσι ανεβάσει την παράστασή του, δίκκορφη. Ο Σταύρος Λούρας ως Σγκαναρέλ είναι απολαυστικότερος, οι δεκάδες μικρές υποκριτικές κινήσεις (εκφράσεις προσώπου, κινήσεις, τόνος της κάθε ατάκας) συνδυάζονται σ' ένα μεγάλο ρολοβίωμα και φιλοσόφημα ταυτόχρονα. Μόνο δυο ασφαλείς επαγγελματίες μπορούν να συμπρωταγωνιστήσουν σ' ένα τόσο ισότιμο ντουέτο.

Ο Μίχαελ Λάινερτ έστησε μια πυκνή, πλούσια από έξυπνα ευρήματα παράσταση, κάθε στιγμή της οποίας δίνει τροφή για το μάτι και για τη σκέψη του θεατή. Αυτή η πυκνότητα είναι η μανιέρα του, την είδα σαν ελάττωμα στη «Φαίδρα», και σαν προτέρημα στο «Φάουστ», παλαιότερες συνεργασίες του με το ΘΟΚ. Ο σκηνογράφος Άντης Παρτζιλής φαίνεται να ισορροπεί τη σκηνοθετική πληθωρικότητα με τη δική του λιτότητα σ' ό,τι αφορά τη λευκή σκηνική κατασκευή και το παιχνίδι με τις σκιές (φωτισμοί-Γιώργος Κουκουμάς). Λιγότερο πετυχημένα είναι τα κοστούμια, με κάποια υπερβολικά απλά ενδυματολογικά αστεία, όπως τα μπλουζάκια με τις επιγραφές, κ.ά.

Ο Μίχαελ Λάινερτ έστησε μια πυκνή, πλούσια από έξυπνα ευρήματα παράσταση, κάθε στιγμή της οποίας δίνει τροφή για το μάτι και για τη σκέψη του θεατή. Αυτή η πυκνότητα είναι η μανιέρα του, την είδα σαν ελάττωμα στη «Φαίδρα», και σαν προτέρημα στο «Φάουστ», παλαιότερες συνεργασίες του με το ΘΟΚ. Ο σκηνογράφος Άντης Παρτζιλής φαίνεται να ισορροπεί τη σκηνοθετική πληθωρικότητα με τη δική του λιτότητα σ' ό,τι αφορά τη λευκή σκηνική κατασκευή και το παιχνίδι με τις σκιές (φωτισμοί-Γιώργος Κουκουμάς). Λιγότερο πετυχημένα είναι τα κοστούμια, με κάποια υπερβολικά απλά ενδυματολογικά αστεία, όπως τα μπλουζάκια με τις επιγραφές, κ.ά.

Ούτε ο συνθέτης της παράστασης ακολουθεί το σκηνοθέτη στο δρόμο της πληθωρικής προσφοράς. Ο Γιούρι Στούπελ αστειεύεται με τη μουσική του, αλλά κάπως σερμνά, σε μια «γωνιά» της παραγωγής.

Όμως (και δεν είμαι σίγουρη σε πόσο

βαθμό αυτό το «όμως» αφορά το Γερμανό σκηνοθέτη) και η παράσταση του Μολιέρου πάσχει από το ίδιο σύνδρομο που ταλανίζει συχνά τις παραγωγές του ΘΟΚ. Η «πρώτη γραμμή» της παράστασης έχει αισθητή ποιοτική διαφορά από τη «δεύτερη». Εκτός από την κομψή και ειρωνικά στυλιζαρισμένη Ντόνα Ελβίρα της Στέλας Φυρογέννη, οι άλλοι ρόλοι της παράστασης διαφέρουν από τους πρωταγωνιστές υφολογικά, οι σκηνές με τη συμμετοχή τους έχουν άλλη αισθητική, άλλο εσωτερικό ρυθμό. Επειδή κάτι παρόμοιο συνέβαινε και στις προηγούμενες δύο παραγωγές της κύριας σκηνής του ΘΟΚ, δύο τινά μπορεί να συμβαίνουν, ή ο χρόνος παραγωγής δεν είναι αρκετός και οι σκηνοθέτες προλαβαίνουν να δουλέψουν λεπτομερώς μόνο με τους πρωταγωνιστές, ή οι συντελεστές των «μικρών» ρόλων δεν τους βλέπουν ως πραγματική επαγγελματική πρόκληση.

Μετάφραση: Ερρίκος Μπελιές
Σκηνοθεσία: Μίχαελ Λάινερτ
Σκηνικά-κοστούμια: Άντης Παρτζιλής
Μουσική: Γιούρι Στούπελ
Φωτισμός: Γιώργος Κουκουμάς
Παίζουν: Νεοκλής Νεοκλέους, Σταύρος Λούρας, Στέλα Φυρογέννη, Χρυσάνθος Χρυσάνθου, Σώτος Σταυράκης, Χριστόφορος Χριστοφόρου, Ντίνος Λύρας, Γιώργος Μουαΐμης, Έλενα Δημητρίου, Ηλέκτρα Φωτιάδου, Ορέστης Σοφοκλέους, Ανδρέας Βασιλείου, Ανδρέας Τσουρής, Μιχάλης Μουστάκας, Μόνικα Χατζηβασιλείου.